

**T.C.
ADALET BAKANLIĞI
İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı**

**AVRUPA İNSAN HAKLARI
MAHKEMESİ KARARLARI BÜLTENİ**

(Seçme Kararlar)

Ocak- Şubat 2026

Sayı 46

İçindekiler

YAŞAM HAKKI	2
KÖTÜ MUAMELE YASAĞI.....	6
ÖZGÜRLÜK VE GÜVENLİK HAKKI.....	11
ADİL YARGILANMA HAKKI.....	14
ÖZEL VE AİLE HAYATINA SAYGI HAKKI	24
DÜŞÜNCE, VİCDAN VE DİN ÖZGÜRLÜĞÜ	28
MÜLKİYET HAKKI.....	30

© Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Bülteni (Seçme Kararlar), Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup herhangi bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

1

YAŞAM HAKKI

1. Karaoğlan / Türkiye¹ Kararı

Öz: *Başvuru, başvuranların yakınlarının 4 Nisan 2009 tarihinde gerçekleşen bir gösteri sırasında hayatını kaybetmesi üzerine yaşam hakkının ihlâl edildiği şikâyetine ilişkindir.*

Başvuranların iki yakını, 4 Nisan 2009 yılında terör örgütü liderinin doğum günü kutlaması için bir araya gelen yaklaşık 7.000 kişi ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmalarda yaralanmış ve hastaneye kaldırılırken hayatlarını kaybetmiştir.

Olayla ilgili olarak ceza soruşturması başlatılmış olup başvuranlar, yakınlarının devlet görevlileri tarafından kasten öldürüldüğünü ve etkili soruşturma yürütülmediğini ileri sürmüşlerdir. Birinci ve üçüncü başvuran uğradıklarını düşündükleri maddi ve manevi zararlarının tazmini için idare mahkemesi nezdinde tam yargı davası açmışlardır. Davaları kesin olarak reddedilen başvuranlar, Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlâl edildiği iddiası ile Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuşlardır. Anayasa Mahkemesi, Sözleşme'nin 2. maddesi açısından ileri sürülen şikâyeti iç hukuk yollarının tüketilmemesi sebebiyle açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

İkinci başvuranın uğradığını düşündüğü maddi ve manevi zararların tazmini için idare mahkemesi nezdinde açtığı tam yargı davası ise halen devam ederken başvuran, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvuranın şikâyeti idare mahkemelerindeki yargılamanın süresine ilişkindir. Anayasa Mahkemesi, 6384 sayılı kanunla kurulan Tazminat Komisyonu nezdinde açılan tazminat davası yolunun tüketilmemesi nedeniyle bireysel başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. İkinci başvuran ölen eşinin yaşam hakkı ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunmamıştır.

Başvuranlar, Mahkeme nezdinde, yakınlarının güvenlik güçleri mensuplarınca öldürüldüğünü, etkin soruşturma yapılmadığını ve Sözleşme'nin 2. ve 13. maddelerinin ihlâl edildiğini ileri sürmüşlerdir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (Mahkeme ya da AİHM) Değerlendirmesi

Mahkeme, başvuranların şikâyetlerini sadece Sözleşme'nin 2. maddesi açısından ele almıştır. Mahkeme, ikinci başvuran P. D.'nin, Anayasa Mahkemesine, eşinin yaşam hakkının ihlâl edildiği iddiasıyla ilgili bir başvuruda bulunmadığını tespit ederek Sözleşme'nin 35 § 1 maddesinde belirtilen iç hukuk yollarının tüketilmesi koşulunun yerine getirilmediğini değerlendirmiştir.

Başvuranlar S. ve A. K.'nin başvuruları ile ilgili olarak ise Mahkeme, başvuranların Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yaptıklarını, Anayasa Mahkemesinin, bireysel

¹Karaoğlan / Türkiye Kararı, no. 37344/11, 16 Aralık 2025. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-248238>

başvuruyu, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez bulunduğunu kaydetmiş ve Anayasa Mahkemesi nezdinde bireysel başvuru konusunda geçerli kurallara ve usullere uymadıkları için, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesinde belirtilen koşulu yerine getirmediklerini tespit etmiştir.

Sonuç olarak Mahkeme, başvuruları Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. ve 4. fıkraları uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle oybirliğiyle kabul edilemez bulmuştur.

2. Medmoune / Fransa² Kararı

Öz: *Başvuru, ağır beyin hasarı bulunan bir hastanın, daha önce kalıcı bilinç kaybı halinde dahi hayatta tutulmak istediğini belirten yazılı talimatlarına rağmen, yaşamını sürdüren tedavilerin durdurulmasının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS veya Sözleşme) 2. maddesini ihlâl ettiği iddialarına ilişkindir. Karar, hastanın önceden verilmiş yazılı talimatlarının bağlayıcılığı ile “mantıksız ısrar” (obstination déraisonnable) yasağı arasındaki ilişkiyi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 2. maddesi bağlamında ele alan güncel bir örnek teşkil etmektedir.*

Başvuru, bir trafik kazası sonucunda geri dönüşü olmayan beyin hasarı alan bir hastaya ilişkindir. Somut olaydaki tıbbi ekip, hastanın ciddi bir nörolojik prognoz yaşadığını, somut olaydaki yoğun bakım ünitesindeki tedavinin yararsız olduğunu ve sadece yapay olarak yaşamı sürdürme sonucu dışında başka bir etki doğurmayacağını belirterek hastanın tedavisini durdurma kararı almış ve durumu başvuranlara bildirmiştir.

Başvuranlar hastanın eşi ve kardeşleri olup hastanın önceden yazılı olarak hazırladığı talimatıyla, bir gün kalıcı olarak bilinç kaybı yaşaması halinde dahi yapay yollarla hayatta tutulmak istediğini açıkça ifade ettiğini, bu talimatlara aykırı biçimde hastane tarafından tedavinin sona erdirildiğini belirtmişlerdir.

Ancak, Fransız sağlık makamları, çok disiplinli ve kolektif bir değerlendirme süreci sonunda, hastanın klinik durumunun geri dönüşü olmayan nitelikte olduğu ve tedavinin sürdürülmesinin “mantıksız ısrar” (obstination déraisonnable) teşkil ettiği gerekçesiyle yaşamı sürdüren tedavilerin durdurulmasına karar vermiştir.

Başvuranlar, usulüne uygun olarak iç hukuk yollarını tüketmişlerdir. Fransız yerel mahkemeleri hastane tarafından verilen kararın hukuka uygun olduğu sonucuna varmıştır.

Başvuranlar, hastanın aksi yöndeki açık ve yazılı iradesine rağmen tedavinin durdurulmasının yaşam hakkını ihlâl ettiğini ileri sürmüşlerdir. Nitekim, başvuranlar; hasta

²Medmoune / Fransa Kararı, no. 55026/22, 5 Şubat 2026. <https://hudoc.echr.coe.int/tur/?i=001-248211>

tarafından önceden verilmiş talimatların bağlayıcılığının hastane tarafından fiilen ortadan kaldırıldığını ve somut olayda doktorlara aşırı bir takdir yetkisi tanındığını savunmuşlardır.

Mahkemenin Değerlendirmesi

Mahkeme, yerleşik içtihadına atıfla, yapay olarak hayatta tutan tedavilerin durdurulmasına izin verilip verilmeyeceği ve bunun uygulama koşulları bakımından taraf devletlere bir takdir marjı tanındığını yinelemiştir. Ancak Mahkemeye göre bu takdir marjı sınırsız değildir ve Mahkeme, devletlerin bu takdir hakkını kullanmaları esnasında AİHS'nin 2. maddesinden kaynaklanan yükümlülüklerine uyup uymadığını denetleme hakkını saklı tutmaktadır.

Somut olayda hasta yaşamı yapay olarak sürdürmeye izin veren tedavilerin devamını amaçlayan talimatları önceden yazmıştır. Mahkeme bu bağlamda Fransız Kamu Sağlığı Kanunu'nun ilgili maddelerini incelemiştir. Mahkeme, Fransız hukukunun, hastalar tarafından önceden verilmiş talimatları kural olarak bağlayıcı kabul ettiğini bununla birlikte, bu talimatların hastanın tıbbi durumu bakımından açıkça uygunsuz olması halinde, kolektif ve çok disiplinli bir prosedür sonucunda uygulanmayabileceğini tespit etmiştir. Somut olayda tedavinin durdurulmasına ilişkin kararın, farklı uzmanlık alanlarından hekimlerin katılımıyla yürütülen ayrıntılı bir değerlendirme sürecine dayandığı; başvuruların bilgilendirildiği ve kararın yargısal denetime tabi olduğu Mahkemece belirlenmiştir.

Mahkeme ayrıca, ulusal makamların, hastanın durumunu tıbbi veriler ışığında değerlendirerek, tedavinin sürdürülmesinin yalnızca yapay olarak yaşamı uzattığı ve makul bir iyileşme beklentisi sunmadığı sonucuna vardıklarını dikkate almıştır.

Mahkeme, Fransız makamlarının, yaşam hakkı kapsamında kendilerine düşen pozitif yükümlülükleri yerine getirdiğini; karar alma sürecinin yeterli güvenceler içerdiğini ve keyfi nitelik taşımadığını değerlendirerek AİHS'in 2. maddesinin ihlâl edilmediğine karar vermiştir.

2

KÖTÜ MUAMELE YASAĞI

3. J. S. / Slovakya³ Kararı

Öz: *Başvuru, başvuranın eski eşi tarafından uzun süre fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığı iddialarına rağmen Slovak makamlarının etkili ve zamanında bir soruşturma yürütmemesi, failleri cezalandırmada başarısız olması ve Devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getirmemesi, ayrıca bu muamelenin toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık içerdiği iddialarına ilişkindir.*

Başvuran, 2001 yılında evlendiği eşinin, özellikle 2012–2014 yılları arasında alkol etkisi altında kendisine yönelik sistematik fiziksel şiddet, tehdit ve aşağılama gibi davranışlar sergilediğini iddia etmiş, 2014 yılında meydana gelen bir olay sonrasında başvuranın eşi tehdit suçundan mahkûm edilmiş; ardından polis, başvuranın uzun süreli olarak maruz kaldığını ileri sürdüğü aile içi şiddet iddialarına ilişkin ayrı bir ceza soruşturması başlatmıştır.

Ceza yargılaması sürecinde başvuran, çocukları, yakınları ve komşuları dinlenmiş; psikoloji ve psikiyatri alanlarında uzman raporları alınmıştır. Psikolog bilirkişi, başvuranın “örselenmiş kadın sendromu” ve travma sonrası stres bozukluğu yaşadığını, uzun süreli şiddet ve zorlayıcı kontrol altında kaldığını tespit etmiştir. Buna rağmen ilk derece mahkemesi, delillerin suçun unsurlarını kesin biçimde ortaya koymadığı gerekçesiyle sanığı üç kez beraat ettirmiş; bu kararlar iki kez istinaf mahkemesince bozulmuş, ancak son olarak beraat kararı kesinleşmiştir. Tüm yargılama süreci yedi yılı aşkın sürmüştür.

Başvuran, Anayasa Mahkemesine başvurmuş; ancak başvurusu açıkça dayanaktan yoksun bulunarak reddedilmiştir.

Başvuran, bunun üzerine AİHM nezdinde Sözleşme’nin 3. maddesinde güvence altına alınan işkence, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı hakkının ihlâl edildiğini ve ayrıca kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddetin soruşturulmamasının Slovakya’da sistematik bir sorun olduğunu iddia etmiştir.

Mahkemenin Değerlendirmesi

AİHM, başvuranın maruz kaldığını ileri sürdüğü muamelenin Sözleşme’nin 3. maddesi kapsamında aşağılayıcı muamele eşiğini aştığına karar vermiştir. Mahkeme, aile içi şiddetin tekil bir saldırı veya tehdidin dahi mağdurda korku ve çaresizlik yaratabileceğini ve bu tür iddiaların Devlet bakımından etkili soruşturma yükümlülüğü doğurduğunu vurgulamıştır.

Mahkeme, Slovak makamlarının tamamen pasif kaldığını söylemenin mümkün olmadığını; ancak esas sorunun ceza yargılamasının yürütülme biçiminden kaynaklandığını belirtmiştir. Buna göre ulusal mahkemeler, başvuranın beyanlarını destekleyen tanık

³J.S. / Slovakya Kararı, no. 35767/23, 22 Ocak 2026. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-247914>

anlatımlarını, çocukların ifadelerini ve uzman raporlarını aşırı biçimsel ve bağlamdan kopuk şekilde değerlendirmiş; aile içi şiddetin süreklilik ve güç dengesizliğine dayalı niteliğini göz ardı etmiştir.

AİHM, psikolog bilirkişi raporlarının değersizleştirilmesini, sanığın şiddeti kısmen kabul etmesine rağmen cezai sorumluluk doğurmamasını ve şiddetin “karşılıklı” olduğu gerekçesiyle suç vasfının ortadan kaldırılmasını dikkate almıştır.

Ayrıca yargılamaların uzun sürmesi ve tekrarlanan beraat kararlarının başvuran açısından ikincil mağduriyete yol açtığı belirtilmiştir.

Bu gerekçelerle AİHM, Slovak makamlarının aile içi şiddet iddialarına ilişkin etkili ve özenli bir soruşturma yürütmedikleri sonucuna varmış, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlâl edildiğine karar vermiş ve başvurana manevi tazminat ödenmesine hükmetmiştir.

Başvuranın, Slovakya'da kadınlara yönelik şiddetin sistematik bir sorun olduğu ve vakaların yeterince soruşturulmadığı iddiasına ilişkin olarak AİHM, mahkemelerin işlemleri zamanında yürütmemesi ve titiz inceleme yapmamasının AİHS'in 3. Maddesi'ne aykırı olduğunu belirtmiş, ancak yetkililerin ayrımcı bir tutum sergilediğine dair kanıt bulunmadığı için başvuranın bu iddiasını açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez bulmuştur.

4. R.N. / Türkiye⁴ Kararı

Öz: *Başvuru, Sözleşme'nin 3. maddesi uyarınca, başvuranın Özbekistan'a sınır dışı edilmesi kararı nedeniyle kötü muamele yasağının ve özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlâl edildiği iddiası ile ilgilidir.*

Başvuran, Özbekistan'da "Raşid hareketi" olarak bilinen muhalefet grubuyla bağlantısı ve dini inançları nedeniyle baskıya maruz kaldığını öne sürerek 2013 yılında ailesiyle birlikte Atatürk Havalimanı üzerinden yasal yollarla Türkiye'ye giriş yapmıştır. Başvuran, 2014 yılı başında Suriye'ye yasadışı yollarla geçmiş ve yaklaşık bir hafta kaldıktan sonra Hatay sınırında düzensiz biçimde yeniden Türkiye'ye girmeye çalışırken yakalanmıştır. Bu olayın hemen ardından Hatay'da uluslararası koruma talebinde bulunmuş, ancak talebi Nisan 2014'te reddedilmiş ve Eylül 2014'te hakkında ilk sınır dışı etme kararı çıkarılmıştır. İdare mahkemelerinde açılan davalar sonuçsuz kalınca başvuran Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuş; Anayasa Mahkemesi 2019'da verdiği kararla idare mahkemelerinin geri gönderme riskini yeterince değerlendirmediyi tespit etmiştir. Yürütülen yeniden yargılama sonucunda ilk sınır dışı etme kararı 2019'da iptal edilmiştir. İkinci sınır dışı etme kararı ise Mart

⁴R.N. / Türkiye Kararı, no. 44592/17, 13 Ocak 2026. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-248667>

2017'de, polisin Orta Asya kökenli yabancı uyrukluları hedef alan bir operasyon kapsamında başvurunu ikâmetgahından gözaltına almasının ardından çıkarılmış; bu kez başvuran kamu düzeni ve güvenliği açısından tehdit oluşturduğu gerekçesiyle 6458 sayılı Kanun'un 54/1(d) bendi kapsamında sınır dışı edilmek üzere idari gözetim altına alınmıştır. Başvuran, Anayasa Mahkemesine yürütmeyi durdurma talepli bireysel başvuruda bulunmuş; Anayasa Mahkemesi önce geçici tedbir kararı vermiş, ardından başvuranın bireysel risk faktörlerini somutlaştıran yeterli bilge ve belge sunmadığı gerekçesiyle bu tedbiri kaldırmıştır. İdare mahkemesindeki itiraz ise Ekim 2017'de, hakkındaki giriş yasağının tek başına sınır dışı etme için yeterli gerekçe oluşturduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. Başvuran, iç hukuktaki azami idari gözaltı süresinin dolması üzerine Mayıs 2018'de serbest bırakılmıştır. Üçüncü sınır dışı etme kararı ise Ağustos 2018'de, bu kez başvuranın IŞİD ile bağlantılı olduğu iddiasıyla yürütülen bir güvenlik operasyonu kapsamında gözaltına alınmasının ardından verilmiştir. Ancak savcılık kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiş ve idare mahkemesi Şubat 2019'da bu kararı da iptal etmiştir.

Başvuran; Özbekistan'daki "Raşid hareketi" ile bağlantısı ve dini inançları nedeniyle işkence ve zulme maruz kalacağını, iç hukuktaki itiraz yollarının otomatik yürütmeyi durdurma etkisinden yoksun olması nedeniyle etkili bir başvuru imkânından mahrum kaldığını ve Türkiye'de kurduğu aile yaşamının ihlâl edileceğini ileri sürmüştür.

Mahkemenin Değerlendirmesi

AİHM, 3 ve 13. madde kapsamındaki şikâyetleri iç hukuk yollarının tüketilmemesi gerekçesiyle kabul edilemez bulmuştur. Mahkeme, başvuranın ulusal makamlar önünde yalnızca Özbekistan'daki genel insan hakları durumuna ve İslam dinine olan bağlılığına ilişkin genel kaygıları dile getirdiğini, bireyselleştirilmiş bir risk ortaya koyacak somut ve desteklenmiş olgular ileri sürmediğini tespit etmiştir. Başvuranın AİHM önünde gündeme getirdiği hususların tamamı —Özbekistan'da işkenceye maruz kaldığı iddiası, Raşid hareketiyle ilişkisi, terör listesinde yer aldığına dair video— iç yargılama sürecinde hiçbir şekilde ulusal makamlara iletilmemiştir. Anayasa Mahkemesinin ihtiyati tedbir talebi aşamasında başvurandan ek bilgi ve belge sunmasını açıkça talep etmesine karşın başvuranın bu yükümlülüğü yerine getirmemesi, Mahkemenin değerlendirmesinde belirleyici bir etken olmuştur. AİHM, Y.T.- Türkiye pilot kararıyla tespit edilen yapısal sorunun —yani (o dönem) otomatik yürütmeyi durdurma etkisinin bulunmamasının— farkında olmakla birlikte, bu sistemik eksikliğin başvuranın kendi davasındaki pasifliğini mazur kılmadığını vurgulamıştır. Zira Anayasa Mahkemesi geçici tedbir mekanizması aracılığıyla etkili bir ara çözüm sunmuş, başvuran ise bu mekanizmadan gerektiği şekilde yararlanmamıştır.

Sözleşmenin 8. Maddesine ilişkin şikâyet ise iç hukuk sürecinde —ne Anayasa Mahkemesi ne de ilk derece idare mahkemeleri önünde— hiçbir biçimde gündeme getirilmediğinden aynı gerekçeyle reddedilmiştir. Sonuç itibarıyla Mahkeme, başvuruyu oybirliğiyle kabul edilemez bulmuştur.

3

ÖZGÜRLÜK VE GÜVENLİK HAKKI

5. Cuculovic / İsviçre⁵ Kararı

Öz: *Başvuru, başvuranın ilk suçlamalar düşürüldükten sonra tamamen yeni ve önceki olaylarla bağlantısız olgulara dayanılarak tutukluluğunun uzatılması ve bu yeni gerekçeler kapsamında şahsen hâkim önüne çıkarılmaması nedeniyle özgürlük ve güvenlik hakkının ihlâl edildiği iddiasına ilişkindir.*

Savcılık makamı başvuran hakkında basit yaralama, tehdit ve uyuşturucu yasasını ihlâl şüphesiyle tutuklama talebinde bulunmuş; ancak Zorlayıcı Tedbirler Mahkemesi talebi reddetmiş, savcılığın itirazı üzerine İstinaf Mahkemesi 20 Ekim 2016 tarihinde başvuranın tutukluluğuna karar vermiştir.

Mağdur B., 27 Ekim 2016 tarihinde şikâyetlerinden vazgeçmiş; yaralama ve tehdit suçları şikâyete bağlı olduğundan kovuşturma şartı ortadan kalkmış ve bu dilekçe 28 Ekim 2016 tarihinde Temyiz Mahkemesine iletilmiştir.

Ancak 7 Kasım 2016 tarihinde savcılık, İstinaf Mahkemesine yaptığı başvuruda başvuranın ehliyetsiz araç kullanması ve ciddi trafik ihlâlleri işlediğine ilişkin yeni olgular ve tutuklama gerekçeleri sunmuştur.

İstinaf Mahkemesi 21 Kasım 2016 tarihinde, yeni olgulara dayanarak başvuranın üç aylık bir geçici süre daha tutuklu kalmasına karar vermiştir. İstinaf Mahkemesi, ilk suçlamalar bakımından kuvvetli suç şüphesinin kalmadığını kabul etmiş; ancak yeni olgular kapsamında kuvvetli suç şüphesinin ve tekrar suç işleme riskinin bulunduğunu belirtmiştir.

Başvuranın temyizi üzerine Federal Yüksek Mahkeme başvuruyu kısmen kabul etmiştir. Yüksek Mahkeme, 28 Ekim – 21 Kasım 2016 tarihleri arasındaki özgürlükten yoksun bırakmanın, AİHS’de öngörülen hukuki şartları karşılayan bir yargı kararı olmaksızın gerçekleştiğini tespit etmiştir. Buna göre, şikâyetlerin 28 Ekim 2016 tarihinde geri çekildiğinin öğrenilmesi üzerine İstinaf Mahkemesinin tutukluluk kararını kaldırması gerekmektedir.

Bununla birlikte Yüksek Mahkeme, İstinaf Mahkemesinin yeni olgular ışığında tutukluluğu inceleyebileceğini; belirli bir süre boyunca usule uygun bir tutuklama kararının bulunmamasının tek başına tahliyeyi zorunlu kılmayacağını, eğer özgürlükten yoksun bırakmanın maddi şartları mevcutsa tutukluluğun devam edebileceğini ifade etmiştir. Dolayısıyla İstinaf Mahkemesinin yeni olgu ve tutuklama gerekçelerini kabul etmesinin somut olayda yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

⁵Cuculovic / İsviçre Kararı, no. 28865/17, 19 Şubat 2026. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-248596>

Başvuran, Sözleşme'nin 5. maddesine dayanarak yeni ve önceki suçlamalarla ilgisiz olgulara dayanılarak tutukluluğunun esasen yeniden tesis edildiğini, bu durumda savcılığın yeni bir tutuklama talebinde bulunması ve kendisinin yeniden şahsen dinlenmesi gerektiğini; ayrıca İstinaf Mahkemesi kararına karşı tam yetkili bir yargısal denetim imkânının bulunmadığını ileri sürmüştür.

Mahkemenin Değerlendirmesi

AİHM, Sözleşme'nin 5. maddesinin temel amacının keyfi veya haksız özgürlükten yoksun bırakmayı önlemek olduğunu vurgulamış; tutukluluğun yargısal denetiminin otomatik olması, hâkimin tutuklu kişiyi bizzat dinlemesi ve hem usulî hem de maddi açıdan yeni tutuklama gerekçelerini değerlendirmesi gerektiğini belirtmiştir.

AİHM somut olayda, ilk suçlamaların düştüğünü ve 7 Kasım 2016 tarihinde tamamen yeni ve önceki suçlamalarla bağlantısız olguların ileri sürüldüğünü; bu durumun fiilen yeni bir tutuklama süreci anlamına geldiğini ve başvuranın yeni gerekçelerle ilgili olarak şahsen dinlenmediğini ifade etmiştir. AİHM, ilk hâkim önüne çıkarılmanın (18 Ekim 2016) artık yeterli olmadığını, tutukluluğun dayanağının değiştiğini vurgulamıştır.

AİHM, aksi yaklaşımın Devletin kişiyi hukuka aykırı biçimde tutmaya devam edip sonradan yeni gerekçelerle tutukluluğu yeniden tesis etmesine imkân vereceğini ve bunun 5/3. maddenin amacını boşa çıkaracağını belirtmiştir.

Bu nedenle AİHM, başvuranın yeni olgular temelinde şahsen hâkim önüne çıkarılmamasının Sözleşme'nin 5/3. maddesinin ihlâl edildiğine karar vermiş, herhangi bir tazminata hükmetmemiştir.

Öte yandan, tutukluluğun tam yetkili bir mahkeme tarafından denetlenmediği iddiasıyla ilgili olarak AİHM, tahliye talebi yoluyla bu denetimin mümkün olduğunu belirterek Sözleşme'nin 5/4. maddesi kapsamındaki şikâyeti açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez bulmuştur.

4

ADİL YARGILANMA HAKKI

6. Tatlı / Türkiye⁶ Kararı

Öz: *Başvuru, ÇED gerekli değildir kararına itiraz edebilmek için yeterli menfaati olduğunu kanıtlamaya yönelik kendisine delil sunma fırsatı verilmeden dava açma ehliyetinin (locus standi) bulunmadığı gerekçesiyle başvuranın davasının reddedilmesinin mahkemeye erişim hakkının ihlâli olduğu iddiasına ilişkindir.*

Başvuru, Trabzon'un Çaykara köyündeki Solaklı Nehri üzerinde bir baraj ve hidroelektrik santrali inşa etme projesine ilişkindir. Başvuran ÇED gerekli değildir kararının iptali talebiyle Trabzon İdare Mahkemesinde dava açmıştır. Trabzon İdare Mahkemesi ÇED gerekli değildir kararının yasaya uygun olduğuna karar vererek bu kararın iptaline ilişkin açılan davayı reddetmiştir. Başvuranın temyizi üzerine Danıştay, idare mahkemesinin kararını bozmuş ve başvuranın dava açma ehliyetinin bulunmadığı gerekçesiyle davayı dosya üzerinden reddetmiştir. Danıştay bu sonuca, başvuranın görüşlerini almadan, davanın idare mahkemesinde açıldığı tarihte başvuranın söz konusu proje çevresinde ikâmet edip etmediğini veya burada herhangi bir taşınmazının bulunup bulunmadığını tespit etmek amacıyla UYAP'ta (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi) kendi inisiyatifini kullanarak bir arama yaptıktan sonra ulaşmış ve böyle bir durumun söz konusu olmadığını tespit etmiş ve karar kesinleşmiştir. Danıştayın kararına karşı temyiz başvurusunda bulunulmamıştır. Anayasa Mahkemesi 12 Kasım 2018 tarihinde başvuranın, mahkemeye erişim hakkının ihlâl edildiği iddiasıyla yaptığı bireysel başvuruyu kısa karar yoluyla açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddetmiştir.

Başvuran, Sözleşme'nin 6 § 1 ve 13. maddelerine dayanarak, Danıştayın, ÇED gerekli değildir kararının hukuka aykırı olduğu iddiasına itiraz etmek amacıyla yeterli menfaati olduğunu kanıtlamak için kendisine delil sunma fırsatı vermeden dava açma ehliyetinin (locus standi) bulunmadığı sonucuna varması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlâl edildiğinden şikâyetçi olmuştur. Bu bağlamda başvuran, Çaykara'da babasından miras kalan bir taşınmaza sahip olduğunu, ancak UYAP'taki kayıtların merhum babasının adına olduğunu belirtmektedir.

Mahkemenin Değerlendirmesi

Mahkeme Danıştayın, başvuranın çıkarını kanıtlamak için belirleyici deliller sunmasına izin vermeden, başvuranın dava ehliyeti olmadığı sonucuna varmasının ve Anayasa Mahkemesinin şikâyetini kısa karar ile reddetmesinin, iç hukuk tarafından güvence altına alınan, uyuşmazlığının karara bağlanma hakkına orantısız bir müdahale teşkil edip etmediği

⁶Tatlı / Türkiye Kararı, no. 35383/19, 3 Şubat 2026. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-248194>

bağlamında bir inceleme yapmıştır. Mahkeme, başvuranın İdare Mahkemesinde açtığı davada proje alanında taşınmaz mülkiyeti olduğunu belirtmediğini, buna rağmen mahkemenin bölgede başvuranın mülkiyeti olup olmadığını araştırdığını, bu yönde ara karar yaptığını ancak dava dosyasında, başvuranın bu talebe yanıt verdiği yönünde herhangi bir kanıt bulunmadığını belirtmiştir. Mahkeme temyiz aşamasında da başvuranın, mülkiyetine ilişkin herhangi bir argüman sunmamış olduğunu yalnızca davanın esasına odaklandığını, Danıştayın UYAP kayıtlarını kendi inisiyatifiyle incelediğini ve başvuranın bölgede ikâmet ettiğine veya bölgede mülk sahibi olduğuna dair herhangi bir kanıt bulamadığına bu nedenle ilk derece mahkemesinin kararını bozduğuna dikkat çekmiştir. Bu gözlemler ışığında, Mahkeme, Danıştayın davayı inceleme şeklinin hukukun üstünlüğünün ve adaletin doğru bir şekilde uygulanmasının gözetilmesi amacını takip ettiğinden şüphe etmek için hiçbir neden görmediğini belirtmiştir. Mahkeme, iç hukuk mahkemelerinin, çevre davalarında gerçek kişilerin davaya katılma hakkını değerlendirmek için, etkilenen bölgeyle kanıtlanabilir bir bağlantı (örneğin, bölgede ikâmet veya mülk sahibi olmak) gerektiren yerleşik içtihat hukukunu tutarlı bir şekilde uyguladığını belirtmiştir. Mahkeme başvuranın İdare Mahkemesi tarafından talep edilen mülkiyete ilişkin bilgileri sunmamasının davanın sonucuna doğrudan katkıda bulunduğunu, başlangıçta önlenebilecek olan bu ihmalin, Danıştayın başvuranın ikâmetgahını ve mülk sahipliğini tespit etmek için UYAP kayıtlarını kendi inisiyatifiyle değerlendirmesine yol açtığını ifade etmiştir. Mahkeme, bu nedenle, başvuranın, Yüksek Mahkeme talep etseydi bu bilgileri sağlayacağı yolundaki argümanını kabul etmemiştir. Mahkeme, başvuranın ulusal mahkemelere bölgedeki ikâmetgahı veya mülkiyetine ilişkin herhangi bir bilgi veya kanıt sunmadığını vurgulamıştır.

Bu bağlamda, Mahkeme, başvuranın Anayasa Mahkemesine gelmeden idare mahkemesi ve Danıştay nezninde iddialarını kanıtlamak için yeterli fırsata sahip olduğunu ancak bu yönde delil sunmadığını, başvuranın ilgili dönemde, projenin etkileyeceği çevrede herhangi bir mülkün sahibi olduğunu, bu mülkte yaşadığını veya hatta mevsimlik olarak kullandığını kanıtlayamadığını vurgulamıştır. Bu bakımdan AYM tarafından verilen kararın da yerinde olduğunu ifade etmiştir. Bu kapsamda Mahkeme iç hukuk yargılaması sırasında herhangi bir adaletsizlik sorunu ortaya çıkmadığını belirtmiştir. Bu nedenle, iç hukuk mahkemeleri tarafından uygulanan usul kurallarının makul olmayan veya aşırı formalist olduğu ya da başvuranın bu nedenle aşırı bir yük altında kaldığı sonucuna varılamayacağına karar vermiştir.

Açıklanan nedenlerle, Mahkeme, oybirliğiyle Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi uyarınca şikâyetin kabul edilebilir olduğuna ve Sözleşme'nin 6. Maddesinin ihlâl edilmediğine karar vermiştir.

7. Yazıcı ve diğerleri / Türkiye ⁷ Kararı

Öz: Başvuru, başvuranların Anayasa Mahkemesi önündeki başvurularının, bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması gerekçesiyle reddedilmesinin mahkemeye erişim hakkını ihlâl ettiği iddiasına ilişkindir. AİHM, mevcut başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez bulmuştur.

Başvuranların babası 3 Mayıs 2021 tarihinde vefat etmiş olup o tarihte mülkiyet haklarına ilişkin bir ihtilaf idare mahkemeleri önünde derdest haldedir. Bu ihtilafta verilen nihai karar, 3 Ağustos 2021 tarihinde murisin avukatına tebliğ edilmiştir. Avukat, 2002 yılında verilen bir vekaletnameye dayanarak, olağan mahkemelerdeki tüm yargılamalar boyunca murisi temsil etmiş ve 12 Ağustos 2021 tarihinde de -merhumun ölümünden sonra- merhum adına Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, avukatın yetkisi olmadığı halde vefat etmiş bir kişi adına başvuruda bulunmasını bireysel dilekçe hakkının kötüye kullanılması olarak değerlendirmiş ve kabul edilemez bulmuştur.

Başvuran mirasçılar AİHM önünde, Anayasa Mahkemesinin mirasçılık haklarını dikkate almadığını ileri sürerek mahkemeye erişim haklarının ihlâl edildiğinden şikâyet etmişlerdir.

Mahkemenin Değerlendirmesi

AİHM, Anayasa Mahkemesinin başvuruyu bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması gerekçesiyle reddetmesini incelerken, öncelikle eksik veya yanıltıcı bilgi verilmesinin bu hakkın kötüye kullanılması olarak kabul edilebileceğini hatırlatmaktadır. Özellikle başvurunun özülü ilgili olan bilgiler gizlendiğinde ve bunun makul bir açıklaması bulunmadığında, ulusal mahkemelerin yaptırım uygulamasının Sözleşmeye aykırı olmadığı vurgulanmaktadır. AİHM'e göre, Anayasa Mahkemesinin kötüye kullanım tespitine dayanak olan ulusal düzenleme adaletin düzgün işlemlerini amaçlamakta olup, karar keyfi olmadığı sürece mahkemeye erişim hakkını ihlâl etmez. Bu çerçevede Mahkeme, anayasal başvuruların kabul edilebilirlik kriterlerine ilişkin yorumun ulusal yargı organlarının yetkisinde olduğunu, kendi görevinin ise bu yorumun Sözleşmeye uygun sonuçlar doğurup doğurmadığını denetlemek olduğunu belirtir. AİHM ayrıca, Türkiye'deki yerleşik içtihat dikkate alındığında, avukatın müvekkilinin vefat etmiş olmasına rağmen onun adına başvuru yapmasının kötüye kullanım olarak değerlendirilebileceğini ifade etmiştir. Avukatın, müvekkilinin ölümünü öğrenme konusundaki özensizliği ve gerekli kontrol yükümlülüklerini yerine getirmemesi de AİHM tarafından özellikle vurgulanmıştır.

⁷Yazıcı ve diğerleri / Türkiye Kararı, no. 13722/22, 18 Kasım 2025. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-247667>

Sonuç olarak AİHM, Anayasa Mahkemesinin kararının keyfi olmadığı, öngörülebilir ve orantılı olduğu sonucuna ulaşmış ve başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bulmuştur.

8. Demiç / Türkiye⁸ Kararı

Öz: *Başvuru, FETÖ ile iltisak ve irtibatı bulunduğu gerekçesiyle Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK) tarafından meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmasına karar verilen başvuranın bu tedbire yönelik olarak açtığı davanın makul sürede sonuçlandırılmadığından bahisle adil yargılanma hakkının ihlâl edildiği iddiasına ilişkindir.*

Başvuran, meslekten çıkarılmasına dair karara karşı 23 Ocak 2017 tarihinde ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştay Beşinci Dairesi önünde dava açmıştır. Danıştay Beşinci Dairesi 18 Ekim 2021 tarihinde davanın reddine karar vermiş, söz konusu karar Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından 18 Haziran 2022 tarihinde onanarak kesinleşmiştir.

Başvuran, davanın Danıştay Beşinci Dairesi nezdinde derdest olduğu aşamada, 21 Ağustos 2020 tarihinde, makul sürede yargılanma hakkının ihlâl edildiği iddiası ile Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunarak, Danıştay önündeki yargılama sürecinin aşırı uzun sürmesinden şikâyet etmiştir. Başvuran, şikâyetini açıkça dayanaktan yoksun bularak reddeden AYM'nin kararı üzerine, aynı şikâyeti AİHM önünde ileri sürmüştür

Mahkemenin Değerlendirmesi

AİHM, mevcut başvuru bakımından, başvuranın davasının 23 Ocak 2017 tarihinden 29 Haziran 2022 tarihine kadar devam ettiğini, yargılama sürecinin, iki farklı aşamada yaklaşık 5 yıl 5 ay sürdüğünü belirtmiştir. AİHM, yargılamanın olağanüstü hâl döneminde başladığını ve daha sonra Covid-19 pandemisinin gerektirdiği kısıtlamalardan etkilenmiş olduğunu vurgulamış ve davanın oldukça karmaşık bir niteliğe sahip olduğuna dikkat çekmiştir. Ayrıca, gecikmenin yapısal bir sorundan kaynaklanmadığını gözlemlediğini; bu tür istisnai durumlarda ortaya çıkan geçici yığılmaya bağlı olarak ilk derece mahkemesinde oluşan beklenmedik iş yükünü de dikkate aldığını ifade etmiş ve başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

---

⁸Demiç / Türkiye Kararı, no. 50432/21, 18 Aralık 2025. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-248335>

9. Kaya / Belçika⁹ Kararı

Öz: Başvuru, ceza yargılamasında aynı hâkimin önce ilk derece mahkemesinde başvuranın suçluluğu hakkında karar vermesi, daha sonra ise aynı olaylara ilişkin olarak temyiz (cassation) incelemesinde görev alması nedeniyle yargılamanın tarafsızlığının zedelenip zedelenmediğine ve ayrıca dava temyiz aşamasındayken savcılık makamına mensup bir kişinin basına verdiği beyanların masumiyet karinesini ihlâl edip etmediğine ilişkindir.

Başvuran, işçi temini faaliyetleri yürütme, sosyal güvenlik primlerini ödememe ve çalışan ücretlerini ödememe suçlamalarıyla yargılanmıştır. 20 Aralık 2010 tarihinde Gent Ceza Mahkemesi, hâkim A.B.’nin başkanlığında, başvurunu tüm suçlamalardan suçlu bularak bir yıl hapis cezası ve 5.500 avro para cezasına hükmetmiştir.

Başvuran ve savcılık makamı karara karşı istinaf yoluna başvurmuştur. İstinaf süreci devam ederken, dosyayı ilk derece aşamasında takip eden iş müfettişi D.M., bir gazeteye verdiği röportajda başvurunu “*mesleğin inceliklerini bilen dolandırıcı*” olarak nitelendirmiş ve başvuranın mali yükümlülüklerini yerine getirmesinin neredeyse imkânsız olduğunu ifade etmiştir.

15 Mart 2012 tarihinde Gent İstinaf Mahkemesi, söz konusu basın açıklamalarının masumiyet karinesini zedelediği ve yargılamanın adilliğini etkilediği sonucuna vararak başvurunu işçi temini suçundan beraat ettirmiş; ancak sosyal güvenlik primlerinin ödenmemesi ve ücret ödenmemesi suçlarından 2.750 avro para cezasına mahkûm etmiştir.

Savcılık makamının temyiz başvurusu üzerine Belçika Yargıtayı 17 Aralık 2013 tarihinde istinaf kararını bozmuş ve dosyayı Brüksel İstinaf Mahkemesine göndermiştir. Yeniden yapılan yargılama sonucunda başvuran tüm suçlardan mahkûm edilmiş ve aleyhine dört ay hapis ile 6.000 avro para cezasına hükmedilmiştir.

Başvuran bu karara karşı temyiz yoluna başvurmuştur. Ancak 5 Eylül 2017 tarihli Yargıtay kararının verildiği beş kişilik heyette, başvurunu ilk derece mahkemesinde mahkûm eden hâkim A.B.’nin de yer aldığı anlaşılmıştır.

Mahkemenin Değerlendirmesi

a) Tarafsızlık (Sözleşme m. 6 § 1)

AİHM, tarafsızlık kavramının subjektif ve objektif olmak üzere iki boyutu bulunduğunu hatırlatmıştır. Objektif tarafsızlık bakımından esas mesele, somut olayda doğrulanabilir olguların tarafsızlık konusunda meşru şüphe doğurup doğurmadığıdır.

⁹Kaya / Belçika Kararı, no. 10089/18, 22 Ocak 2026. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-247912>

Mahkeme, aynı hâkimin önce ilk derece mahkemesinde başvuranın suçluluğu hakkında karar verdiğini, daha sonra ise aynı olaylara ilişkin olarak Yargıtay incelemesinde görev aldığını tespit etmiştir. Her ne kadar Yargıtayın yalnızca hukuki denetim yaptığı kabul edilse de bu denetimin ceza isnadının hukuki geçerliliğini de kapsadığı ve başvuranın hukuki durumunu doğrudan etkileyebileceği vurgulanmıştır.

AİHM, ilgili hâkimin her iki yargı merciinde de başvuran aleyhine karar veren heyetlerde rol aldığını ve bu rolün önemsiz olarak değerlendirilemeyeceğini belirtmiştir. Mahkeme ayrıca, temyiz incelemesinin yalnızca hukuki denetimle sınırlı olmasının, objektif tarafsızlık konusundaki şüpheleri ortadan kaldırmak için tek başına yeterli olmadığını ifade etmiştir.

Yedi yıldan fazla süren zaman aralığının da tarafsızlık konusundaki şüpheleri ortadan kaldırmadığı değerlendirilmiştir. AİHM, ayrıca Belçika hukukunda aynı davada farklı yargısal görevlerin bir arada yürütülmesini yasaklayan düzenlemelerin bulunduğunu ve devletin yargı sistemini tarafsızlık güvencelerini sağlayacak şekilde organize etmekle yükümlü olduğunu vurgulamıştır.

Bu nedenlerle Mahkeme, söz konusu hâkimin Yargıtay incelemesine katılmasının başvuran bakımından objektif olarak haklı tarafsızlık şüpheleri doğurduğu sonucuna ulaşmıştır.

b) Masumiyet Karinesi (Sözleşme m. 6 § 2)

AİHM, masumiyet karinesinin yalnızca mahkeme kararlarıyla değil, savcılık makamı dâhil kamu otoritelerinin açıklamalarıyla da ihlâl edilebileceğini hatırlatmıştır.

Somut olayda, savcılık makamına mensup iş müfettişinin, dava temyiz aşamasındayken basına verdiği röportajda başvuranı açık şekilde suçlu gibi gösteren ifadeler kullandığı tespit edilmiştir. Mahkeme, bu açıklamaların yalnızca soruşturma hakkında bilgi verme niteliğinde olmadığını, başvuranın suç işlediği yönünde kamuoyunda kanaat oluşturabilecek nitelikte olduğunu değerlendirmiştir.

AİHM, savcılık makamı mensuplarının devam eden yargılamalar hakkında basına açıklama yaparken özellikle ihtiyatlı davranmaları gerektiğini ve masumiyet karinesinin temyiz aşamasında da tam olarak geçerli olduğunu vurgulamıştır.

Bu çerçevede Mahkeme, savcılık makamına mensup kişinin basın açıklamalarının masumiyet karinesini ihlâl ettiği sonucuna ulaşmıştır.

AİHM, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin (tarafsız mahkeme hakkı) ve Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin (masumiyet karinesi) ihlâl edildiğine karar vermiştir.

10. Nejjar / İsviçre¹⁰ Kararı

Öz: *Başvuru, başvuran hakkında savcılıkça verilen ceza kararına (ordonnance pénale) karşı yapılan itirazın, başvuranın ilk derece mahkemesindeki duruşmaya mazeretsiz ve temsil edilmeksizin katılmaması nedeniyle “geri alınmış sayılması” sonucunda, başvuranın mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.*

Başvuran hakkında 12 Mayıs 2016 tarihli ceza kararnamesiyle, yabancılar ve entegrasyon kanununa aykırılık ile suçtan elde edilen eşyayı/menfaati bilerek kabul etme veya elinde bulundurma suçlarından 100 gün-adli para cezasına (günlüğü 30 CHF) hükmedilmiştir; kararnamede, iki düzensiz göçmenin başvuranın evinde barındırıldığı ve bunlardan birinden çalıntı eşya kabul edildiği isnat edilmiştir.

Başvuran 13 Mayıs 2016 tarihinde bu karara itiraz etmiş; savcılık 19 Mayıs 2016 tarihinde kararını değiştirmeyerek dosyayı ilk derece mahkemesine sevk etmiştir.

Başvurana, 5 Mayıs 2017 saat 09:00’da görülecek duruşmaya bizzat katılması için çağrı gönderilmiş; çağrıda, katılmaması hâlinde itirazın geri alınmış sayılacağı ve ceza kararnamesinin icra edilebilir olacağı açıkça bildirilmiştir.

Başvuran duruşmaya katılmamış; müdafî duruşmada hazır bulunmuş, başvuranla iletişim kuramadığını belirtmiş ve temsil talebinde bulunmuştur. İlk derece mahkemesi, başvuranın kişisel olarak hazır bulunmasının talep edilmiş olması ve mazeret sunulmaması gerekçeleriyle temsil talebini reddetmiş ve itirazın geri alınmış sayıldığına karar vererek ceza kararnamesinin kesinleştiğini ve icra edilebilir olduğunu tespit etmiştir.

Başvuran 8 Mayıs 2017 tarihinde kanton ceza temyiz merciine başvurmuş; 12 Mayıs 2017 tarihli bir tıbbi belge sunarak 5 Mayıs 2017 sabahı yaklaşık 08:00 civarında evinde saldırıya uğradığını ve bu nedenle duruşmaya katılmadığını ileri sürmüştür. Kanton mercii, belgenin duruşmadan beş günden fazla süre sonra düzenlenmiş olmasını ve iddiaları destekleyen başka delil sunulmamasını dikkate alarak mazeretin kanıtlanmadığı sonucuna varmış ve itirazın geri alınmış sayılmasını onamıştır.

Başvuran Federal Mahkemeye başvurmuş; Federal Mahkeme 24 Ocak 2018 tarihinde başvuruyu reddetmiştir. Federal Mahkeme, ceza kararnamesi usulünün mahkemeye erişim güvenceleriyle ancak itiraz yoluyla yargısal incelemenin mümkün olması sayesinde bağdaştığını; mazeretsiz yokluk hâlinde “itirazın geri alınmış sayılması” kuralının ise, kişinin sonuçları bilmesi ve yokluktan yargılamaya ilgisizlik çıkarılabilmesi şartıyla uygulanabildiğini belirtmiş; somut olayda başvuranın mahkemeye herhangi bir şekilde başvurmamasını (örneğin

¹⁰Nejjar / İsviçre, no. 9087/18, 11 Aralık 2025. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-246133>

hazır bulunma yükümlülüğünden muafiyet veya erteleme istememiş olmasını) da dikkate alarak iç hukuk kararlarını uygun bulmuştur.

Mahkemenin Değerlendirmesi

a) Kabul edilebilirlik (iç hukuk yollarının tüketilmesi)

Hükûmet, başvuranın AİHM önündeki şikâyetini ulusal düzeyde gerektiği gibi ileri sürmediğini savunmuştur. Mahkeme, başvuranın ulusal merciler önünde m. 6 § 1'e dayandığını; şikâyetin özünün ulusal yargı önüne taşındığını ve Federal Mahkemenin de Sözleşme güvenceleri çerçevesinde değerlendirme yaptığını belirterek itirazı reddetmiş ve başvuruyu kabul edilebilir bulmuştur.

b) Esas (Sözleşme m. 6 § 1 – mahkemeye erişim hakkı)

Mahkeme, hafif suçlarda kovuşturma ve yaptırımın idari/idarî nitelikte makamlarca yürütülmesinin Sözleşme'ye ilke olarak aykırı olmadığını; ancak bu durumda, AİHS m. 6 § 1'in gereklerini karşılayan tam yargı yetkisine sahip bir mahkeme denetiminin mümkün olması gerektiğini hatırlatmıştır.

Mahkeme, İsviçre sisteminde bu denetimin ceza kararnamesine itiraz yoluyla sağlandığını ve bunun kural olarak m. 6 § 1'in gereklerini karşılayabildiğini belirtmiştir.

Mahkeme, başvuranın, duruşmaya mazeretsiz gelmemesi hâlinde itirazın geri alınmış sayılacağı konusunda usulüne uygun biçimde bilgilendirildiğini kaydetmiştir. Bununla birlikte Mahkeme, başvuranın 5 Mayıs 2017 tarihli karara karşı süresi içinde kanun yoluna başvurmuş olması ve m. 6 § 1'e dayanarak duruşmaya katılmama gerekçesini ileri sürmesi nedeniyle, itirazını sürdürmek ve isnadın yargısal incelemesini istemek yönündeki iradesini açık ve ifade edilmiş bulmuştur. Mahkeme, mazeretin doğruluğunu incelemeksizin, başvuranın itirazdan ve mahkemeye erişim hakkından gönüllü biçimde feragat ettiği sonucuna varılamayacağını belirtmiştir.

Mahkeme, burada kişinin bir kanun yolundan değil, isnadın ilk derece yargısal incelemesinden feragat etmiş sayıldığını vurgulamış; bu sebeple feragatin gönüllü olması şartının özellikle önemli olduğunu ifade etmiştir.

Mahkeme, mahkemeye erişim hakkının sınırlanabilir olmakla birlikte sınırlamanın meşru amaç gütmesi ve orantılı olması gerektiğini; somut olayda Hükûmetin ileri sürdüğü "iş yükünü önleme" amacının meşru kabul edilebileceğini belirtmiştir. Ancak başvuranın, itirazın geri alınmış sayılmasına ilişkin karara karşı süresi içinde kanun yoluna başvurarak yargısal inceleme talebini açık biçimde ortaya koyması karşısında, bu amacın somut olayda önemini yitirdiği değerlendirilmiştir.

Bu nedenle Mahkeme, ceza kararnamesi usulünün tek başına sorun teşkil etmediğini; ancak somut olayda itirazın geri alınmış sayılması kuralının uygulanmasının mahkemeye erişimi orantısız biçimde sınırladığı sonucuna varmış ve AİHS m. 6 § 1'in ihlâl edildiğine karar vermiştir.

5

ÖZEL VE AİLE HAYATINA SAYGI HAKKI

11. Szelényi ve diğeri / Macaristan¹¹ Kararı

Öz: Başvuru, Macaristan'da kamu görevlileri ve bazı sağlık çalışanları bakımından uygulanan “güvenilirlik testi (integrity testing)” ve bu kapsamda yürütülen gizli gözetim ve bilgi toplama tedbirlerinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi kapsamında özel hayatın korunması hakkını ihlâl ettiği şikâyetlerine ilişkindir.

Macaristan'da 2011 yılından beri yürürlükte bulunan mevzuat kapsamında Ulusal Koruma Servisi (National Protective Service), kamu görevlilerinin mesleki dürüstlüğü, etik değerlerini test etmek amacıyla “güvenilirlik testleri” uygulayabilmektedir. Bu testler kapsamında kişilerin bilgisi dışında gizli gözlem, veri toplama ve çeşitli örtülü yöntemler kullanılabilmektedir. Başvuranlar, bu sistemin kapsamının zamanla genişletildiğini ve sağlık çalışanları ile çeşitli kamu görevlilerini de kapsayacak şekilde uygulandığını belirtmiştir. Başvuranlar, söz konusu düzenlemelerin özel hayatlarını ihlâl ettiğini ileri sürerek Macaristan Anayasa Mahkemesi dâhil iç hukuk yollarına başvurmuş; ancak şikâyetleri reddedilmiştir. Bunun üzerine başvuranlar AİHM'e başvurmuştur.

Mahkemenin Değerlendirmesi

Mahkeme, gizli gözetim ve örtülü bilgi toplama yöntemlerinin doğası gereği bireylerin özel hayatına müdahale teşkil ettiğini vurgulamıştır. Bu nedenle söz konusu uygulamaların AİHS'in 8. maddesi kapsamında incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Mahkeme değerlendirmesinde özellikle şu hususlara odaklanmıştır:

- **Kanunilik ve hukukun kalitesi:** Müdahalenin “kanunla öngörülmüş” sayılabilmesi için düzenlemenin açık, öngörülebilir ve keyfiliğe karşı yeterli güvenceler içermesi gerektiği vurgulanmıştır.
- **Güvenceler ve denetim:** Ulusal düzenlemenin, gizli gözetim yetkileri bakımından yeterli yargısal denetim ve koruyucu mekanizmalar sağlamadığı değerlendirilmiştir.
- **Gereklilik ve orantılılık:** Yolsuzlukla mücadele ve kamu hizmetinin güvenilirliğinin sağlanması meşru amaçlar olmakla birlikte, uygulanan sistemin bireysel şüphe şartı ve yeterli sınırlar içermediği belirtilmiştir.

Mahkeme, mevcut yasal çerçevenin bireyleri keyfi müdahalelere karşı yeterince korumadığını ve müdahalenin demokratik toplumda gerekli olduğu sonucuna varılamayacağını ifade etmiş, sonuç olarak, başvuranlar bakımından uygulanan güvenilirlik testleri ve gizli gözetim sisteminin yeterli hukuki güvenceler içermemesi nedeniyle AİHS'in 8. maddesinin

¹¹Szelényi ve diğeri / Macaristan Kararı, no. 15147/23 ve 38303/23, 3 Şubat 2026.
<https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-248199>

ihlâl edildiğine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, ihlâl tespitinin manevi zarar bakımından yeterli adil tatmin oluşturduğunu değerlendirmiştir.

12. V. N. ve diğerleri / İsveç¹² Kararı

Öz: *Başvuru, uzun yıllardır ailesiyle İsveç'te uluslararası koruma statüsü ile (geçici ikamet izni ile) yaşayan başvuran bakımından kamu güvenliği açısından risk oluşturabileceği gerekçesiyle sınır dışı kararı verilmesi sonrası, başvuranın kanser hastası eşi ile hayatının son döneminde İsveç'te yan yana olabilmesi adına yaptığı itirazların reddedilmesi nedeniyle, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS veya Sözleşme) 8. Maddesi kapsamında aile hayatına saygı hakkının ihlâl edildiği iddiasına ilişkindir. Karar, sınır dışı işlemlerinde kamu güvenliğinin sağlanması ile aile hayatına saygı hakkı arasındaki dengenin değerlendirilmesinde devletlere tanınan takdir marjını göstermesi bakımından önem arz etmektedir.*

Başvuranlar Azerbaycan vatandaşı bir aile olup baba, anne ve iki küçük çocuktan oluşmaktadır. Aile, 2013 yılında İsveç'e gelerek uluslararası koruma talebinde bulunmuştur. Sığınma başvurusu sürecinde baba, geçmişte Azerbaycan'da şiddet içeren suçlara karıştığını ifade etmiştir. İsveç makamları bu beyanları dikkate alarak başvuranın kamu güvenliği açısından risk oluşturabileceğini değerlendirmiştir.

Ulusal makamlar, başvuranın (babanın) geçmişte karıştığını kabul ettiği suçların ağırlığı nedeniyle kendisine oturma izni verilmemesine ve sınır dışı edilmesine karar vermiştir. Süreç devam ederken başvuranın eşinin kanser hastalığına yakalandığı ve sağlık durumunun ağır olduğu ortaya çıkmıştır. Başvuran, eşinin yaşamının son döneminde ailesiyle birlikte kalabilmesi için sınır dışı kararının uygulanmamasını talep etmiş ancak bu talep reddedilmiştir.

Başvuranlar, başvuranın (babanın) sınır dışı edilmesinin aile hayatlarını ciddi biçimde etkilediğini belirtmişlerdir. Özellikle de diğer bir başvuran olan kanser hastası eşin devam eden tıbbi tedaviye bağlı olduğu, tedavinin kesilmesinin veya farklı ülkede sürdürülmesinin sağlık açısından ciddi riskler yaratabileceği, ailenin uzun yıllar boyunca İsveç'te yaşamış ve topluma entegre olmuş olduğu ve bu bağlamda aile hayatına saygı hakkına orantısız bir müdahale edildiği başvuranlar tarafından ileri sürülmüştür.

Açıklanan nedenlerle başvuranlar Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlâl edildiğini iddia etmişlerdir.

¹²V. N. ve diğerleri / İsveç Kararı, no. 42101/23, 19 Şubat 2026. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-248597>

Mahkemenin Değerlendirmesi

Mahkeme öncelikle başvuranın sınır dışı edilmesinin aile hayatına müdahale teşkil ettiğini kabul etmiştir. Bununla birlikte Mahkeme, devletlerin göç politikaları ve kamu güvenliğinin korunması konularında geniş bir takdir marjına sahip olduklarını vurgulamıştır.

Mahkeme değerlendirmesinde başvuranın daha önce işlediği suçların ciddiyetini, kamu güvenliğinin korunmasının önemini ve ulusal makamların başvuruların bireysel durumunu inceleyip incelemediğini dikkate almıştır. Ulusal makamların başvuranın aile durumunu ve eşinin sağlık koşullarını değerlendirdiği görülmüştür. Nitekim, İsveç Hükümetine göre başvuruların ikamet izni geçici niteliktedir ve başvuranın kanser tedavisinin başka ülkelerde sağlanmasının tamamen imkânsız olduğu başvurular tarafından ispatlanmamıştır.

Bu bağlamda Mahkeme, başvuruların gönderilecekleri ülkede de tedavi alabileceklerini, tedavinin tamamen imkansız olduğunun başvurularca kanıtlanmadığını, aile üyelerinin İsveç'te kalış süresi nedeniyle sosyal olarak entegrasyonlarının ve kurdukları bağların devletlerin göç politikaları üzerindeki yetkilerini ortadan kaldırmayacağını, ulusal makamların aile hayatı ile kamu güvenliği arasında bir denge kurmaya çalıştıklarını belirterek verilen sınır dışı kararının keyfi olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Mahkeme, somut olayın koşulları çerçevesinde İsveç makamlarının başvuranın aile hayatına yaptığı müdahalenin göçün kontrol edilmesi ve kamu güvenliğinin sağlanması gibi meşru amaçlara dayandığına ve devletlerin göç politikası alanında geniş bir takdir marjı olduğuna bu nedenle de müdahalenin orantısız olmadığına karar vermiştir. Bu nedenle Mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinin ihlâl edilmediği sonucuna ulaşmıştır.

6

DÜŞÜNCE, VICDAN VE DİN ÖZGÜRLÜĞÜ

13. Memiş / Türkiye¹³ Kararı

Öz: AİHM, başvuranın cezaevinde bulunduğu dönemde kendisine dini kitap verilmediği iddiasına ilişkin başvuruyu, kitabın ceza infaz kurumuna ulaştığı iddiasının somut delillerle desteklenmediği gerekçesiyle oybirliğiyle kabul edilemez bulmuştur.

Başvuru, ceza infaz kurumunda bulunan başvuranın Ramazan ayında kendisine dini kitap verilmediği iddiasıyla din ve vicdan özgürlüğünün ihlâl edildiğine ilişkin şikâyete ilişkindir. Başvuran Y.M, olayların meydana geldiği dönemde FETÖ/PDY olarak adlandırılan örgütle bağlantılı olduğu iddiasıyla tutuklu olarak cezaevinde bulunmaktadır. Başvuran, cezaevi idaresinin 2016 ve 2019 yılı Ramazan ayında kendisine dini içerikli kitap verilmesini reddettiğini ileri sürerek bu durumun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 9. maddesinde güvence altına alınan din özgürlüğünü ihlâl ettiğini iddia etmiştir.

Mahkemenin Değerlendirmesi

Türk hükûmeti tarafından ileri sürülen ilk itirazda başvuranın derece mahkemeleri ile AYM ve AİHM önünde ileri sürdüğü iddiaların çelişkili olduğu ve iddia ettiği olay ve olguların gerçeği yansıtmadığı, bu anlamda söz konusu kitapların Ceza İnfaz Kurumuna hiç gelmediği belirtilmiştir.

Kararda AİHM, başvuranın 2016 yılında almadığını iddia ettiği kitaplarla ilgili olarak, ilgilinin bu şikâyete ilişkin iç hukuk yollarını tükettiğini gösteren herhangi bir belge sunmadığını belirtmektedir. Bu nedenle, bu şikâyet, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. ve 4. fıkraları uyarınca kabul edilemez bulmuştur.

Daha sonra, 2019 yılında teslim edilmediği iddia edilen dini kitaplara ilişkin olarak, AİHM, dosya içinde cezaevi kurumunun bu tür kitapları aldığını gösteren hiçbir şey bulunmadığını tespit etmiştir. Dolayısıyla, yetkililerin başvurana herhangi bir kitap teslim etmeyi reddettiğine dair hiçbir kanıt bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu bakımdan, AİHM, başvuranın iddialarını kanıtlamadığını değerlendirmektedir. Sonuç olarak, bu şikâyet açıkça temelsiz bulunmuş ve Sözleşme'nin 35 § 3-a ve 4. maddeleri uyarınca oybirliğiyle kabul edilemez bulunmuştur.

---

¹³Memiş / Türkiye Kararı, no. 52537/21, 20 Ocak 2026. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-248775>

7

MÜLKİYET HAKKI

14. Buruşukoğlu / Türkiye¹⁴ Kararı

Öz: *Başvuru, bir bankanın iflasıyla ilgili borçların tahsili bağlamında, başvuranın hissedarı olduğu özel bir şirketin TMSF tarafından devralınmasının mülkiyet hakkını ihlâl ettiği şikâyetlerine ilişkindir.*

Başvuru, Uzan ailesine ait İmarbank'ın iflası sonrasında kamu zararının tahsili amacıyla Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF/Fon) tarafından yürütülen geniş kapsamlı işlemler sırasında, başvuranın hissedarı olduğu Standart Telekomünikasyon Bilgisayar Hizmetleri A.Ş. (STBH) şirketinin Fona devredilmesi ve tasfiyesiyle ilgilidir.

Başvuran, 1993–2004 yılları arasında Uzan Grubu şirketlerinde çalışan bir projede geliştirme asistanıdır ve 2003 yılında yapılan hisse satışlarının ardından STBH'nin %3,8 oranında hissedarı olmuştur.

2003 yılında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, ciddi mali usulsüzlükler nedeniyle İmarbank'ın lisansını iptal etmiş ve banka Fon yönetimine devredilmiştir. Soruşturmalar, bankada yaklaşık 4,7 milyar Euro tutarında kayıt dışı mevduat bulunduğunu ve bu paranın Uzan Grubu şirketlerine aktarıldığını ortaya koymuştur. Bu süreçte birçok şirketin ve kişilerin mal varlıkları üzerine tedbirler konmuş; başvuranın da malvarlığına el konulmuştur ancak kendisi banka fonlarının zimmete geçirilmesine ilişkin ceza soruşturmasında beraat etmiştir.

Aynı dönemde açılan diğer davalarda mahkemeler, Uzan Grubuna ait şirketlerdeki hisse devirlerinin bir kısmının geriye dönük ve sahte işlemler olduğunu, düşük gelirli çalışanlar üzerinden hayali hisse devri yapıldığını ve bunun aile üyelerinin yükümlülüklerden kaçınması amacıyla gerçekleştirildiğini tespit etmiştir.

Fon, alınan koruyucu tedbirlere uyulmadığını değerlendirerek, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 15/7-a maddesi uyarınca STBH de dâhil olmak üzere Uzan Grubuyla bağlantılı olduğu değerlendirilen bazı şirketlerin kontrol ve yönetimini devralmıştır. Başvuran, STBH'nin İmarbank'la herhangi bir bağlantısı bulunmadığını iddia ederek işlemin iptali için dava açmış; ancak idare mahkemeleri, şirketin dolaylı olarak Uzan Grubu'nun kontrolünde olduğuna ve tedbirin hukuka uygun olduğuna karar vermiştir. Ayrıca Fon, Uzan Grubuna ait şirketlerdeki genel kurul sonrası yapılan tüm hisse devirlerini "hayali işlem" olduğu gerekçesiyle geçersiz saymıştır.

¹⁴ Buruşukoğlu / Türkiye Kararı, no. 54208/11, 18 Kasım 2025. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-247666>

Fonun tespitine göre STBH'nin borçlarını karşılamaya yetecek varlığı bulunmadığından, şirketin tüzel kişiliği 2007 yılında sona erdirilmiş ve ticaret sicilinden silinmiştir. Danıştay da başvuranın temyiz taleplerini reddetmiştir.

Başvuran ise, şirketinin İmarbank ile organik bir bağı olmadığı hâlde el konulduğunu, şirket varlıklarının tasfiye edildiğini ve kendisine hiçbir tazminat ödenmediğini ileri sürerek, 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlâl edildiğini iddia etmektedir.

Mahkemenin Değerlendirmesi

AİHM, başvuranın STBH'de hissedar olması nedeniyle mülkiyet hakkına ilişkin bir iddiası olabileceğini kabul etmekle birlikte, somut şikâyetin esas yönünden açıkça dayanaktan yoksun olduğunu belirtmiştir. Mahkeme, STBH'nin Fon tarafından devralınması işlemi kullandığı 4389 sayılı Kanun'un 15/7-a maddesinin, söz konusu şirketin hisselerinin doğrudan Fona geçmesini sağlamadığını; ancak aynı maddede yer alan sonraki hükümlerin, Fonun kontrol altına alınan şirketin varlıklarını ve hisselerini satmasına ve borçların tahsiline yönlendirmesine izin verdiğini vurgulamıştır. Bu nedenle, uygulanan tedbirin fiilen el koyma niteliği taşıdığı kabul edilmiştir.

Mahkemeye göre bu müdahale, mülkiyet hakkını düzenleyen Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinde yer alan üçüncü kategori kapsamında olup, açık bir yasal dayanağa sahiptir ve meşru bir amaç, yani İmarbank kaynaklı büyük ölçekli kamu zararının tahsilini hedeflemektedir. Orantılılık bakımından AİHM, suç bağlantılı malvarlığının müsaderesinde mutlak kesinlik aranmaması gerektiğini; güçlü olasılık ve makul değerlendirmelerin yeterli olabileceğini hatırlatmıştır. Bu tür tedbirlerin yalnızca suçlanan kişilere değil, suçtan doğrudan faydalanmış olma ihtimali bulunan veya iyi niyeti sorgulanabilir kişilere de uygulanabileceği belirtilmiştir. Somut olayda ulusal makamlar, Uzan Grubu şirketlerindeki birçok hisse devrinin gerçeği yansıtmadığı ve hayali işlemler olduğuna ilişkin tespitler yapmıştır. Mahkeme, başvuran hakkında ceza mahkûmiyeti bulunmamasına rağmen hem ceza hem idari süreçlerde bu değerlendirmelerin tutarlı biçimde tekrarlandığını gözlemlemiştir. Ayrıca başvuranın, kendisinin gerçek bir hissedar olduğunu kanıtlayacak herhangi bir belge, ödeme kanıtı veya hisseyi edindiği fonların kaynağına ilişkin makul bir açıklama sunmadığı belirtilmiştir.

Mahkeme, ulusal yargı organlarının değerlendirmelerinin keyfi veya gerçeklikten kopuk olmadığını, başvuranın da aşırı bir yük altında bırakılmadığını tespit etmiştir. Bu nedenle, şikâyetin açıkça dayankatan yoksun olduğu sonucuna varılmıştır.

15. Samatya Sulumanastır Surp Kevork Ermeni Kilisesi Sahakyan Nunyan Ermeni Mektebi ve Mezarlığı Vakfı / Türkiye¹⁵ Kararı

Öz: *Başvuru, başvuran Vakfa ait taşınmazların 1/5000 ölçekli nazım imar planında umumi hizmet alanına ayrılmasının mülkiyet hakkını ihlal ettiği şikayetlerine ilişkindir.*

Başvuran Vakfa ait olan ve üzerine ticari işletmesinin faaliyette bulunduğu taşınmazlar 1/5000 ölçekli nazım imar planında “yeşil alan” işlevine ayrılmıştır. Başvuran Vakıf tarafından bu imar planının iptali istemiyle açılan dava idare mahkemesince reddedilmiş ve karar kanun yollarından geçerek kesinleşmiştir.

Başvuran Vakıf, akar niteliğindeki taşınmazlarına 1/5000 ölçekli nazım imar planında "yeşil alan" işlevi getirilmek suretiyle bireysel menfaatler ile kamu yararı arasında adil bir denge kurulmadığını, bu nedenle mülkiyet hakkının ihlâl edildiğini ileri sürerek Anayasa Mahkemesine (AYM) bireysel başvuruda bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, kentsel planlama gibi karmaşık bir konuda idari makamların takdir yetkisine sahip olduğunu ve söz konusu planın hayata geçirilmesi kapsamında henüz bir uygulama işlemi yapılmadığını belirterek, müdahalenin başvuranın bireysel menfaatleri ile kamu yararı arasındaki dengeyi etkilemediği sonucuna varmıştır. Anayasa Mahkemesi ayrıca, 1/1.000 ölçekli bir uygulama imar planının kabul edilmesinin ardından, idari makamların söz konusu taşınmazları beş yıl içinde bedelini ödemek suretiyle kamulaştırma hakkına sahip olacağına dikkat çekerek, söz konusu müdahalenin aşırı olmadığı sonucuna varmış ve mülkiyet hakkının ihlâl edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Başvuran Vakıf, Sözleşmeye Ek 1 No'lu Protokolün 1. maddesine dayanarak, nazım imar planının taşınmazlarına ilişkin kısmının, bireysel menfaatler ile kamu yararı arasında adil denge kurmadığını, bu nedenle mülkiyet hakkının ihlâl edildiğini ileri sürerek AİHM'e başvurmuştur.

Mahkemenin Değerlendirmesi

AİHM, idarelerin düzenli kentsel gelişmeyi sağlamak amacıyla imar planları yapma yetkisinin 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesine dayandığını, bu nedenle müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, şehir ve kırsal alan planlaması gibi karmaşık ve zor bir alanda, Sözleşmeye taraf Devletlerin şehircilik politikalarını yürütmek konusunda geniş bir takdir yetkisine sahip olduklarını, mevcut başvuru konusu nazım imar

¹⁵ Samatya Sulumanastır Surp Kevork Ermeni Kilisesi Sahakyan Nunyan Ermeni Mektebi ve Mezarlığı Vakfı/Türkiye Kararı, no. 13768/18, 16 Aralık 2025. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-248240>

planının İstanbul'un tarihi mirasının korunmasına ve kentsel aşırı nüfusun yönetilmesi gibi meşru bir kamu yararına da hizmet ettiğini vurgulamıştır.

Öte yandan; AİHM, söz konusu nazım imar planının üst ölçekli bir plan olduğunu, bunun kentsel planlama için geniş bir çerçeve görevi gördüğünü ve tek başına, arazinin somut kullanımına yönelik herhangi bir kısıtlama getirmediğini, başvuran Vakfın, maliki olduğu taşınmazlar üzerinde yeni yapılar inşa etmeye yönelik herhangi bir talebinin bulunmadığını ve önceki plan kararları doğrultusunda faaliyete başlayan ticari işletmesinin, nazım imar planında taşınmazların işlevinin yeşil alana çevrilmesi sonrasında da faaliyetine devam ettiğini, söz konusu plan kararlarının ticari işletmesinin faaliyetini sürdürmesine engel nitelikte hukuki veya fiili bir kısıtlama getirdiğinin kanıtlanamadığını ifade etmiştir.

Bu nedenle Mahkeme, mevcut başvuru bakımından, başvuran Vakfa, bir yandan kamu yararının gereklilikleri ile diğer yandan mülkiyetin barışçıl kullanım hakkının korunması arasında sürdürülmesi gereken adil dengeyi bozacak şekilde özel veya aşırı bir yük getirilmediği sonucuna varmış ve başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

16. Kalkan / Türkiye¹⁶ Kararı

Öz: *Başvuru, başvuranın makul sürede yargılanmama şikayetiyle Anayasa Mahkemesine (AYM) başvurusu sonucu hükmedilen manevi tazminat miktarının düşüklüğü, AYM'de geçen yargılama süresi ve avukatlık ücretinin toplu olarak ödenmesi sebebiyle etkili bir iç hukuk yoluna başvurma imkanının bulunmadığı, tazminatın nasıl hesaplandığının açıklanmaması sebebiyle adil yargılanma hakkının ve her bir başvuru bakımından ayrı ayrı tazminat ödenmemesi sebebiyle mülkiyet hakkının ihlâl edildiği şikâyetlerine ilişkindir.*

Başvuran, Diyarbakır İş Mahkemesi nezdindeki bir hukuk davasının makul sürede tamamlanmadığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur. Söz konusu yargılama toplamda altı yıl beş ay sürmüştür. Anayasa Mahkemesi, başvuranın dosyasını; aynı avukat tarafından temsil edilen diğer üç dosya ile birleştirmiş, makul sürede yargılanma hakkının ihlâl edildiğinin tespiti ile başvurana 29.000,00 TL (o tarihte yaklaşık 1.500,00 avro) ödenmesine ve ödenen harçların da iadesine hükmetmiştir. Anayasa Mahkemesi, vekalet ücreti bakımından birleşen dört dosya bakımından Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi (AAÜT) uyarınca müştereken tek bir maktu vekalet ücretine (9.900 TL) hükmetmiştir.

¹⁶ Kalkan/Türkiye Kararı, no. 28775/23, 9 Aralık 2025. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-248164>

Başvuran AİHM önünde, manevi tazminat miktarının düşüklüğünü, AYM’de geçen yargılama süresini, avukatlık ücreti olarak ödenen toplam tazminat miktarı sebebiyle etkili bir iç hukuk yoluna başvurma imkanının bulunmamasını ve tazminatın nasıl hesaplandığının açıklanmamasını dikkate alarak adil yargılanma hakkının ihlâl edildiğini; her bir başvuru bakımından ayrı ayrı vekalet ücreti ödenmemesini dikkate alarak ise mülkiyet hakkının ihlâl edildiğini ileri sürmektedir.

Mahkemenin Değerlendirmesi

AİHM, mülkiyet hakkı bakımından yaptığı incelemede, mevcut başvuruda başvuranın her bir başvuru yönünden ayrı ayrı vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiği yönündeki iddiasına ilişkin olarak ilk bakışta makul görünse dahi meşru beklentinin varlığının tespit etmek bakımından tek başına yeterli olmadığını belirtmiştir. Mahkeme, Anayasa Mahkemesinin 2013 yılından itibaren benimsediği yaklaşımın mevcut başvuruda uygulandığı şekilde olması itibarıyla başvuranın iddialarını yerleşik içtihatla desteklemediğini tespit ederek başvuranın ulusal hukukta temeli bulunmayan talebi yönünden konu bakımından yetkisizlik (*incompatible ratione materia*) sebebiyle kabul edilemezlik kararı vermiştir.

AİHM, etkili başvuru hakkı ve adil yargılanma hakkı bakımından yaptığı incelemede, Anayasa Mahkemesindeki yargılamanın bir yıl sürdüğü, bu sürenin makul olduğu, Anayasa Mahkemesinin kararında tazminat ödenmesine hükmettiği, hükmedilen tazminatın genele nazaran düşük olsa dahi makul olmayan bir tutar olarak değerlendirilemeyeceği, tazminat hesaplama yönteminin açıklanmamasının; tazminatın uygun ve yeterli telafi niteliğini ortadan kaldırdığı şeklinde değerlendirilmemesi gerektiğini, toplu şekilde vekalet ücretine hükmedilmesinin o başvuru yolunu etkisiz hale getirmeyeceği gerekçesiyle başvuranın şikâyetlerinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

17. Tishkina / Bulgaristan¹⁷ Kararı

Öz: Başvuru, başvuranın murisi tarafından edinilen evin çevresinde kaçak şekilde altın aranması nedeniyle gerçekleşen heyelan neticesinde uğranılan zararların yeterli şekilde tazmin edilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlâl edildiği şikâyetlerine ilişkindir.

Başvuranın murisi tarafından Pernik şehrinde 1995 yılında bir ev satın alınmış ve o tarihten itibaren başvuran ve annesi bu evde yaşamışlardır. Ancak evin çevresinde kaçak şekilde altın aranması sonucu medana gelen bir heyelan nedeniyle ev kullanılamaz hale gelmiştir.

¹⁷ Tishkina/Bulgaristan Kararı, no. 4711/20, 3 Mart 2026. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-248835>

Başvuran, Devletin evine zarar veren yasadışı madenciliği durdurma yükümlülüğü olduğunu ancak bunu yapmadıklarını belirterek bu süreçte devlet tarafından yapılan işlemlerin hukuka uygunluğunun denetlenmesini ve makul bir tazminat ödenmesini talep etmiştir. Başvuran, ulusal mahkemelerde yürüttüğü süreçlerde, yalnızca sınırlı bir miktarda tazminat alabilmiş ve devletin işlem aşamalarını yeterli açıklama ve gerekçeye bağlamadığını iddia etmiştir.

Ulusal mercilerdeki davalar sonucunda başvuranın talepleri çoğu kez reddedilmiş veya sınırlandırılmış; başvuran bunun üzerine tüm iç hukuk yollarını tüketmiş ve 2020’de AİHM’e başvurmuştur.

Mahkemenin Değerlendirmesi

Mahkeme, başvuruyu Sözleşme’nin 1 no’lu Protokol’ün 1. Maddesi altında koruma altına alınan mülkiyet hakkı çerçevesinde değerlendirmiştir. Mülkiyetin korunması ile devletin kamulaştırma ve kamu yararı gereksinimi arasında adil bir denge kurulmasının gerektiğini hatırlatmıştır.

Mahkeme ayrıca, devlet müdahalelerinin yasal çerçeveye uygunluğu, müdahalelerin öngörülebilirlik ve denetlenebilirlik ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmiştir; bununla birlikte devletin kamu yararını gerekçe göstererek mülkiyete el koyma yetkisinin sınırlarının aşılmasının önüne geçilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Somut olayda, Mahkeme ulusal makamların süreç boyunca uyguladığı hukuki gerekçeleri ve tazminat hesaplamasını yeterince açıklamadığını, ayrıca başvuranın tazminat beklentisini tatmin edecek makul bir değerlendirme sağlamadığını tespit etmiştir. Böylece devletin mülkiyet hakkına müdahalesinde adil dengeyi kurmadığı sonucuna varmış ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı

Adalet Bakanlığı Ek Hizmet Binası (Eski Yargıtay Ana Binası) Devlet Mahallesi Atatürk Bulvarı No: 100 C Blok Kat:2,3 Çankaya/ANKARA

T: 0 (312) 549 33 01 F: 0 (312) 549 33 89

e-mail: inhak@adalet.gov.tr

